

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת חברה ורוח

יום חמישי ב' אב תשפ"ו, 16/07/26

לכבוד :

מנהל/ות התיכונים

מנהל/ות החטיבות העליונות

רכזים/ות ומורים/ות בחטיבה העליונה

סמסטר ראשון בתיכון לשנת התשפ"ז

התוכנית "סמסטר ראשון בתיכון"¹, מאפשרת לכל תלמיד ותלמידה ללמוד קורס אקדמי, משולב דיגיטלי, המהווה חלק מתוכנית הלימודים הנלמדת לבגרות. מטרת התוכנית לפתח כישורי למידה אקדמיים, לבסס תחושת מסוגלות עצמית בהקשר האקדמי, ולאפשר צבירת נקודות זכות אקדמיות במהלך הלימודים בתיכון.

הקורס האקדמי, נלמד בבית הספר במסגרת הכיתתית, בהוראה, ליווי ותמיכה של המורים. הבחינה מתקיימת במוסד האקדמי ומהווה חלופה חלקית של הבגרות במקצוע הנבחר בתוספת בונוס שיינתן על הציון האקדמי. תכנית זו יוצרת גשר לאקדמיה תוך נתינת הזדמנות שווה לכלל התלמידים. התוכנית מאפשרת לתלמידים לרכוש כלים ללמידה עצמאית ולמיומנויות המאה ה-21 יחד עם צבירת נקודות זכות לאקדמיה. במקביל, התוכנית מזמנת למורים אפשרויות לרכישת ידע עדכני ורלוונטי בתחום הדעת, ולהרחבת ארגז הכלים הפדגוגי והטכנולוגי. המורים המשתתפים בתוכנית משתתפים בפיתוח מקצועי מלווה הוראה, למידה והערכה. פרטים נוספים על התוכנית "סמסטר ראשון בתיכון", [באתר התכנית](#).

רציונל

התוכנית החדשה ביחידות המורחבות, מהווה נדבך נוסף בתפיסת תנ"ך ממ' בכלל ובחטיבה העליונה בפרט, בהתאם לתוכנית הלימודים ביחידות ההגבר בתנ"ך ממ' בחינוך העל יסודי.

תכנית "סמסטר ראשון בתיכון", מאפשרת ללמד את הקורס אקדמי במסגרת שיעורי ההגבר בתנ"ך, הנלמד על ידי מורה המקצוע ובתוך מערכת השעות הבית ספרית. ציון הקורס יהווה רכיב מציון הבגרות ויקנה לתלמידים נקודות זכות אקדמיות. (נק"ז).

¹ למשרד החינוך שמורה הזכות לעדכן פרטים הנוגעים למתווה התוכנית, למבנה ולתכנים ככל שיידרשו וככל שיימצא לנכון. כל עדכון שכזה יוצג מראש למורים שילמדו בתוכנית.

מבנה הלמידה

הכיתות המשתתפות בתוכנית הן הכיתות האורגניות. במסגרת התוכנית ילמדו התלמידים את הקורס האקדמי של האוניברסיטה העברית "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים", אשר יחליף את יחידת הלימוד "מנהיגות במבחן" במסגרת לימודי יחידות ההגבר בתנ"ך ממ', תוך שימוש בשעות התקן הקיימות המובנות במערכת. בשנת התשפ"ז מבנה הלמידה **ביחידות ההגבר** יכלול שלוש יחידות לימוד:

- "הולך נגד הרוח" ו"מנהיגות במבחן" – הערכה חיצונית במסגרת בחינת הבגרות.
- "שייכות וזרות" – הערכה פנימית בדרך החקר, באישור ובקרה של הפיקוח על הוראת התנ"ך.

מבנה הלמידה **ביחידות ההגבר בשילוב הקורס האקדמי** יכלול שלוש יחידות:

- "הולך נגד הרוח" – הערכה חיצונית במסגרת בחינת הבגרות.
- "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים" – הערכה חיצונית באמצעות בחינה אקדמי באוניברסיטה.
- "שייכות וזרות" – הערכה פנימית בדרך החקר, באישור ובקרה של הפיקוח על הוראת התנ"ך.

המלצה:

מומלץ לבחור את ההגשה להערכות החיצוניות בשנה שבה התלמידים אינם ניגשים לבחינה החיצונית בשתי יחידות החובה בתחום הדעת. מתווה זה מיושם זה שנים בלימודי ההגבר בתוכנית הרגילה ומאפשר עומס לימודי מאוזן.

תכנית לימודי הגבר	סמל שאלון	תכנית לימודי הגבר בשילוב סמסטר ראשון בתיכון	סמל שאלון
תכנית הלימודים		בנויה משלוש יחידות:	
שתי יחידות להערכה חיצונית:	1371	שתי יחידות להערכה חיצונית:	
- "הולך נגד הרוח"		- "הולך נגד הרוח" מבחן בגרות	1375
- "מנהיגות במבחן"		- "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים"	1351
		מבחן באקדמיה	
- "שייכות וזרות"	1373	- "שייכות וזרות"	1373
להערכה פנימית בדרך החקר		יחידה להערכה פנימית בדרך החקר	

				הערכה
1375	-היחידה "הולך נגד הרוח" שאלון חיצוני	1371	היחידה "הולך נגד הרוח" +	
1351	- היחידה "מנהיגות במבחן : קריאה בספר שופטים". מבחן באקדמיה בונים 10 נק' למבחן האקדמי		היחידה "מנהיגות במבחן" שאלון חיצוני	
1373	-היחידה "שייכות וזרות" הערכה פנימית בדרך החקר	1373	-היחידה "שייכות וזרות" הערכה פנימית בדרך החקר	

התכנים

הקורס האקדמי "מנהיגות במבחן : קריאה בספר שופטים", ילמד במסגרת יחידות ההגבר בתנ"ך ממ' ולו זיקה ישירה ליחידה "מנהיגות במבחן". חלק ניכר מפרקי הלימוד הקיימים ביחידה זו משולב גם בקורס האקדמי. הקורס מתמקד בסוגיית ההנהגה במקרא, באמצעות עיון שיטתי בסיפורי השופטים ובדגמי הנהגה בספר שופטים.

הקורס פותח על ידי פרופ' נועם מזרחי מהחוג למקרא באוניברסיטה העברית. תכניו ואופיו הותאמו לתלמידי התיכון, בהתבסס על משוב מקצועי ממורים מנוסים שהשתתפו במחזור הקודם. התאמות אלו נועדו לאפשר גם לכיתה הטרוגנית ממוצעת לעמוד בהצלחה בדרישות האקדמיות של התוכנית.

הקורס יילמד במהלך שנת לימודים אחת, בכיתה י"א או י"ב, ובסופו בחינה באוניברסיטה לקראת חודש מאי.

מבנה הקורס ותכני ההוראה "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים" כוללים:

1. הרקע (הרצף ההיסטוריוגרפי, מקומו והמבנה של ספר שופטים, סוגיות ההנהגה, סידור הספרים)
2. המבוא לספר שופטים
3. סיפור עתניאל בן קנו.
4. סיפור אהוד בן גרא ושמגר.
5. סיפור דבורה וברק ושירת דבורה
6. סיפור גדעון ואבימלך

7. השופטים הקטנים כמסגרת לסיפורי יפתח
8. סיפורי יפתח
9. סיפורי שמשון
10. הנספחים לספר שופטים: פסל מיכה ומסע בני דן, וסיפור פילגש בגבעה.
11. קריאת מאמר אקדמי

תפקיד המורה

המורה לתנ"ך הוא האחראי על הוראת הקורס לתלמידים במסגרת שעות ההגבר. הוא מלווה, מנחה ומתווך את הלמידה לכל אורך השנה, ומלמד את תכני הקורס במערך השיעורים הסדיר.

למורים תינתן מראש גישה מלאה לאתר הקורס ולכל חומרי. האתר יכלול ערכות הוראה מלאות ובהן מערכי שיעור, בחנים מגוונים, חומרי קריאה והעשרה. על המורה לעיין מראש בכל חומרי ההוראה והלמידה ולהיערך להוראתם באופן שיטתי.

במהלך הלמידה השוטפת המורה ילווה את תלמידיו מדי שבוע בצפייה מודרכת בסרטונים, בקריאה משותפת של הטקסטים האקדמיים ובפעולות הבנה ויישום. תפקידו לוודא קליטה, הפנמה והעמקה של החומר הנלמד, ולהתאים את הקצב וההסברים לצורכי הכיתה.

השתתפות המורה בהשתלמות המלווה את הקורס היא חובה. בנוסף ייקח חלק ביום עיון מקדים הכולל מפגשי שולחן עגול לסיעור מוחות, שמטרתם לחשוב יחד על דרכי הוראה אפקטיביות ועל התאמת הקורס להוראה בכיתות שונות. לאורך השנה יתקיים ליווי שוטף של עוזר הוראה ייעודי מטעם האוניברסיטה, שילווה הן את המורים והן את התלמידים ויקיים עמם שיח מקצועי מתמשך בהתאם לצרכים העולים מן השטח.

המורה ילווה את תלמידיו גם בפעילויות האקדמיות הנלוות לקורס: ביקור בקמפוס האוניברסיטאי המדגיש את ההשתייכות לקהילה לומדת ואת אופקיה המקצועיים, ההגעה לבחינה המתקיימת באוניברסיטה², וכן היערכות לביקורי נציגי האוניברסיטה בבית הספר, שמטרתם להציף ולדון בסוגיות פדגוגיות העולות במהלך ההוראה השבועית.

² תקציב ההסעות לפעילויות אלה חלות על בית הספר

הערכה

יחידת הלימוד, "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים", כוללת סדרת בחנים קצרים, שנועדו לוודא ידיעה והבנה של התכנים המוצגים בסרטונים ובחומרי הלמידה.

בשנת התשפ"ז ההערכה הכוללת ביחידה האקדמית "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים" תתבסס על שני הרכיבים הבאים:

1. ארבעה תרגילים יישומיים ממוקדים, שיינתנו על ידי מרצה הקורס ויבדקו על ידי המורים. לכל תרגיל יצורף מחוון ברור. רכיב זה יהווה 20% מציון הקורס.

2. מבחן אקדמי מסכם שיתקיים באוניברסיטה ויכלול שאלות סגורות מסוג שאלון אמריקאי. המבחן יהווה 80% מציון הקורס.

הציון הסופי בקורס יורכב מהמבחן האקדמי ומהתרגילים היישומיים ויעמוד על 100%. ריכוז הציונים יועבר על ידי האקדמיה לאגף הבחינות, ולציון הסופי יתווספו 10 נקודות בonus.

ארגון הלמידה

את לימודי ההגבר ניתן להתחיל כבר בכיתה י', ופריסת הלימוד תתבצע על פני שנתיים או שלוש שנים, בהתאם לבחירת המורה ולתכנון הבית ספרי. בהתאם לכך ייקבע סדר הלמידה של שלוש היחידות: "הולך כנגד הרוח", "מנהיגות במבחן" ו"שייכות וזרות".

במסלול המשלב לימודי הגבר עם הקורס האקדמי, חובת ללמד תחילה את היחידה "הולך כנגד הרוח" ורק לאחר מכן את הקורס "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים". סדר זה נועד להבטיח כי ההערכה בשתי היחידות, המתבצעת בשאלון משותף, לא תיפגע במקרה שהקורס האקדמי לא יתקיים מסיבה כלשהי.

במסלול האקדמי תתקיים הבחינה החיצונית של הקורס "מנהיגות במבחן: קריאה בספר שופטים" באוניברסיטה בסוף כיתה י"א. את היחידה "הולך כנגד הרוח" ניתן להשלים בכיתה י"ב, בהתאם לבחירת המורה.

במסלול ההגבר הרגיל ייבחנו התלמידים בשאלון אחד הכולל את היחידות "הולך כנגד הרוח" ו"מנהיגות במבחן". הבחינה תתקיים בסוף כיתה י"א או י"ב, בהתאם לתכנון הבית ספרי.

למה התוכנית כדאית לתלמידים?

- ✓ התלמידים זכאים [להכרה אקדמית](#) (אקדמיטציה) על לימודיהם.
- ✓ ציון הקורס יומר לציון בתעודת הבגרות ויזכה בתוספת בונים.
- ✓ תכני הקורס משיקים לתוכנית הלימודים הקיימת ביחידות ההגבר, ולכן אינם מוסיפים עומס תוכני מיותר אלא מעמיקים ומרחיבים את הקיים.
- ✓ הלומדים נהנים ממעמד של סטודנטים במוסד אקדמי, חוויה המעניקה התנסות משמעותית בעולם האקדמי כבר בתקופת הלימוד.
- ✓ עצם ההשתתפות בקורס אקדמי במסגרת לימודי הלימוד התיכון מייצרת יוקרה ותחושת מצוינות, המחזקת "גאוות יחידה" ומוטיבציה ללמידה.

למה התוכנית כדאית למורים?

- ✓ המורים יקבלו הכשרה ייעודית וליווי מקצועי להנחיית הקורס, אשר יוכרו גם לצורך גמול השתלמות.
- ✓ לרשותם יעמדו חומרי הוראה איכותיים ומוכנים לשימוש, ובהם מערכי שיעור, מצגות, תרגילים וחומרי העשרה, שיסייעו להעמקת ההוראה ולהפחתת עומס ההכנה.
- ✓ המורים יובילו את תלמידיהם בתוכנית חדשנית וייחודית ברמה הארצית, וימצבו את עצמם בחזית העשייה הפדגוגית.
- ✓ תכני הקורס משולבים בתוכנית ההגבר הקיימת, ולכן אינם מחייבים בניית תחום דעת חדש אלא מעמיקים ומרחיבים את הקיים.
- ✓ התוכנית מחזקת את מעמד יחידות ההגבר בתנ"ך ממלכתי ומעניקה להן יוקרה מקצועית ופדגוגית.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת חברה ורוח

מדינת ישראל
משרד החינוך

בכל שאלה נוספת אפשר לפנות לח"מ.

מאחלת לכולנו, מורים ותלמידים, חויית הוראה, למידה והערכה מעשירה וחדשנית, בלימודי יחידות
ההגבר בתחום הדעת תנ"ך ממ'.

בכבוד רב,
על-ציון.

מפמ"ר תנ"ך בחינוך הממלכתי

העתקים:

ד"ר טלי יניב- יושבת ראש המזכירות הפדגוגית

דוד גל- מנהל אגף הבחינות

שימי ביטון -ממונה אגף אקדמיזציה